Struikelstenen

Aan de Grote Gracht in het voormalige klooster van de zusters Ursulinen van de Romeinse Unie werd na de Tweede Wereldoorlog een glas-in-lood raam geplaatst als dank voor de genadige wijze waarop de wijk Sint-Pieter de oorlog had doorstaan.

Klopt dat laatste? Geldt dat voor iedereen? Hoe waren de leefomstandigheden op Sint-Pieter voor en tijdens de bezetting door de Duitsers?

Na opheffing en ontmanteling van de vesting Maastricht in 1867 werd besloten een Villapark te bouwen buiten de omwalling. De eenvoudige tuinderbevolking zag met lede ogen hoe hun grond steeds meer werd bebouwd met villa's en herenhuizen. Rijke mensen met andere gewoontes, normen en waarden zorgden voor een gespleten bevolking. Er kwam zelfs een nieuwe kerk die meer voldeed aan de wensen van de gefortuneerde bewoners. De oude vertrouwde kerk werd gesloten.

Na 1933 woonden ook verschillende Joodse gezinnen op Sint-Pieter of bouwden er huizen, zoals aan de Observantenweg. De kinderen van de diverse groeperingen werden zeker op de katholieke meisjesschool enigszins gescheiden gehouden. Voor de eenvoudige kinderen van de Mergelweg werd zelfs een aparte voetbalclub opgericht omdat zij geen lid mochten worden van voetbalclub Sint-Pieter. Men leefde vreedzaam langs elkaar, ieder in zijn eigen kader.

Al voor de Tweede Wereldoorlog maar zeker na de Duitse inval in 1940, werd de sfeer grimmiger. De mensen vertrouwden elkaar niet meer. Er werd jaloers gekeken naar gegoede Joodse gezinnen.

Er werden heel wat mannen lid van de NSB, de lijsten in het archief liegen er niet om! In de proces-verbalen van na de oorlog probeerden ze hun lidmaatschap te verklaren met allerlei smoesjes. De politierapporten die bewaard worden bij het NIOD en het RHCL hebben me vaak heel verdrietig gemaakt. Vooral ook het feit dat hier in deze gegoede wijk huizen van vermogende Joodse families werden leeggeroofd door onder meer, andere gefortuneerde buurtbewoners. Ze gaven jongelui zelfs de opdracht wat ze na de bevrijding moesten stelen, zogenaamd van de Duitsers. Waarom? Wat nu op Sint-Maarten gebeurd is, gebeurde hier in 1940 en 1944. Onbegrijpelijk. Een zeer intelligente Joodse moeder verbood haar kinderen iets te zeggen over 'hun' eigendommen die ze zagen staan of hangen bij buurtbewoners, nadat ze in 1946 terugkeerden in hun leeggeroofde huis. "Wij hebben overleefd dat telt, de rest zijn slechts spullen."

Bizar is het gegeven dat op Sint-Pieter de voornaamste NSB bestuurders van de stad Maastricht woonden en de kopstukken van de Sicherheitspolizei en dienst. Maar ook NSB voorzitter Vos. Zij hadden hier Het Witte Huis, de Tapijn kazerne en het Henric van Veldeke college in gebruik. In de gangenstelsels lagen de Nederlandse kunstschatten. Ströbel en Nitsch paradeerden op en neer tussen hun huis en het Witte Huis aan de Sint-Lambertuslaan, waar zij hun sadistische praktijken uitoefenden tijdens lange verhoren. Er moeten in onze wijk veel Duitse officiersuniformen te zien zijn geweest. Ondanks alle Duits machtsvertoon, was er kort

een klein Joods ziekenhuis aan de Sint-Pieterskade en zetelde de Joodse raad aan de Prins Bisschopssingel.

Curieus is, dat weinig toenmalige bewoners enig idee hadden over hoeveel Joodse mensen in Sint-Pieter woonden. Laat staan dat ze wisten hoeveel Joodse bewoners naar concentratiekampen waren getransporteerd en vermoord. Hun mooie en vaak grote huizen waren onmiddellijk na vertrek ingenomen door Duitse kopstukken. Zelfs pastoor Frans Delahaye had er in zijn vele huisbezoeken nooit een woord over gehoord.

Gelukkig waren er ook heel veel helpers in de wijk. Verzetsstrijders in groepen of individuele helpers in stilte. Dankzij hun hebben Joodse mensen en piloten over of door de berg kunnen ontsnappen. Ook zij hebben nooit veel verteld over hun heldendaden. De zoon van mevrouw Clémènce Schiefer-Janssen kon amper geloven dat zijn moeder een aantal Joodse mensen met succes door de berg had helpen ontsnappen. "Er kwamen wel veel Joodse mensen bij ons in huis en op het einde van de oorlog hadden we een echtpaar verborgen, maar mijn bescheiden lieve make? Wat jammer dat ze er nooit over heeft verteld, maar wat ben ik trots op haar. "

Kleine Ruth Betty Goldschmidt-Grüner, de Stichting Oud Sint-Pieter adopteerde jouw struikelsteentje omdat we vinden dat jij herinnert moet worden in de geschiedenis van deze wijk waar niemand zich jou nog kan herinneren! Je werd net geen 10 jaar en voor jou, en andere familieleden kwam de bevrijding te laat. Daarom is het goed dat jij en Joodse bewoners van Sint-Pieter worden herdacht met een struikelsteentje. We hopen dan ook dat dit fantastische initiatief hier niet eindigt.

14 september 2017 Miets Morreau-Magnée namens Stichting Oud Sint-Pieter.

Struikelstenen

Aan de Grote Gracht in het voormalige klooster van de zusters Ursulinen van de Romeinse Unie werd na de Tweede Wereldoorlog een glas-in-lood raam geplaatst als dank voor de genadige wijze waarop de wijk Sint-Pieter de oorlog had doorstaan.

Klopt dat laatste? Geldt dat voor iedereen? Hoe waren de leefomstandigheden op Sint-Pieter voor en tijdens de bezetting door de Duitsers?

Na opheffing en ontmanteling van de vesting Maastricht in 1867 werd besloten een Villapark te bouwen buiten de omwalling. De eenvoudige tuinderbevolking zag met lede ogen hoe hun grond steeds meer werd bebouwd met villa's en herenhuizen. Rijke mensen met andere gewoontes, normen en waarden zorgden voor een gespleten bevolking. Er kwam zelfs een nieuwe kerk die meer voldeed aan de wensen van de gefortuneerde bewoners. De oude vertrouwde kerk werd gesloten.

Na 1933 woonden ook verschillende Joodse gezinnen op Sint-Pieter of bouwden er huizen, zoals aan de Observantenweg. De kinderen van de diverse groeperingen werden zeker op de katholieke meisjesschool enigszins gescheiden gehouden. Voor de eenvoudige kinderen van de Mergelweg werd zelfs een aparte voetbalclub opgericht omdat zij geen lid mochten worden van voetbalclub Sint-Pieter. Men leefde vreedzaam langs elkaar, ieder in zijn eigen kader.

Al voor de Tweede Wereldoorlog maar zeker na de Duitse inval in 1940, werd de sfeer grimmiger. De mensen vertrouwden elkaar niet meer. Er werd jaloers gekeken naar gegoede Joodse gezinnen.

Er werden heel wat mannen lid van de NSB, de lijsten in het archief liegen er niet om! In de proces-verbalen van na de oorlog probeerden ze hun lidmaatschap te verklaren met allerlei smoesjes. De politierapporten die bewaard worden bij het NIOD en het RHCL hebben me vaak heel verdrietig gemaakt. Vooral ook het feit dat hier in deze gegoede wijk huizen van vermogende Joodse families werden leeggeroofd door onder meer, andere gefortuneerde buurtbewoners. Ze gaven jongelui zelfs de opdracht wat ze na de bevrijding moesten stelen, zogenaamd van de Duitsers. Waarom? Wat nu op Sint-Maarten gebeurd is, gebeurde hier in 1940 en 1944. Onbegrijpelijk. Een zeer intelligente Joodse moeder verbood haar kinderen iets te zeggen over 'hun' eigendommen die ze zagen staan of hangen bij buurtbewoners, nadat ze in 1946 terugkeerden in hun leeggeroofde huis. "Wij hebben overleefd dat telt, de rest zijn slechts spullen."

Bizar is het gegeven dat op Sint-Pieter de voornaamste NSB bestuurders van de stad Maastricht woonden en de kopstukken van de Sicherheitspolizei en dienst. Maar ook NSB voorzitter Vos. Zij hadden hier Het Witte Huis, de Tapijn kazerne en het Henric van Veldeke college in gebruik. In de gangenstelsels lagen de Nederlandse kunstschatten. Ströbel en Nitsch paradeerden op en neer tussen hun huis en het Witte Huis aan de Sint-Lambertuslaan, waar zij hun sadistische praktijken uitoefenden tijdens lange verhoren. Er moeten in onze wijk veel Duitse officiersuniformen te zien zijn geweest. Ondanks alle Duits machtsvertoon, was er kort